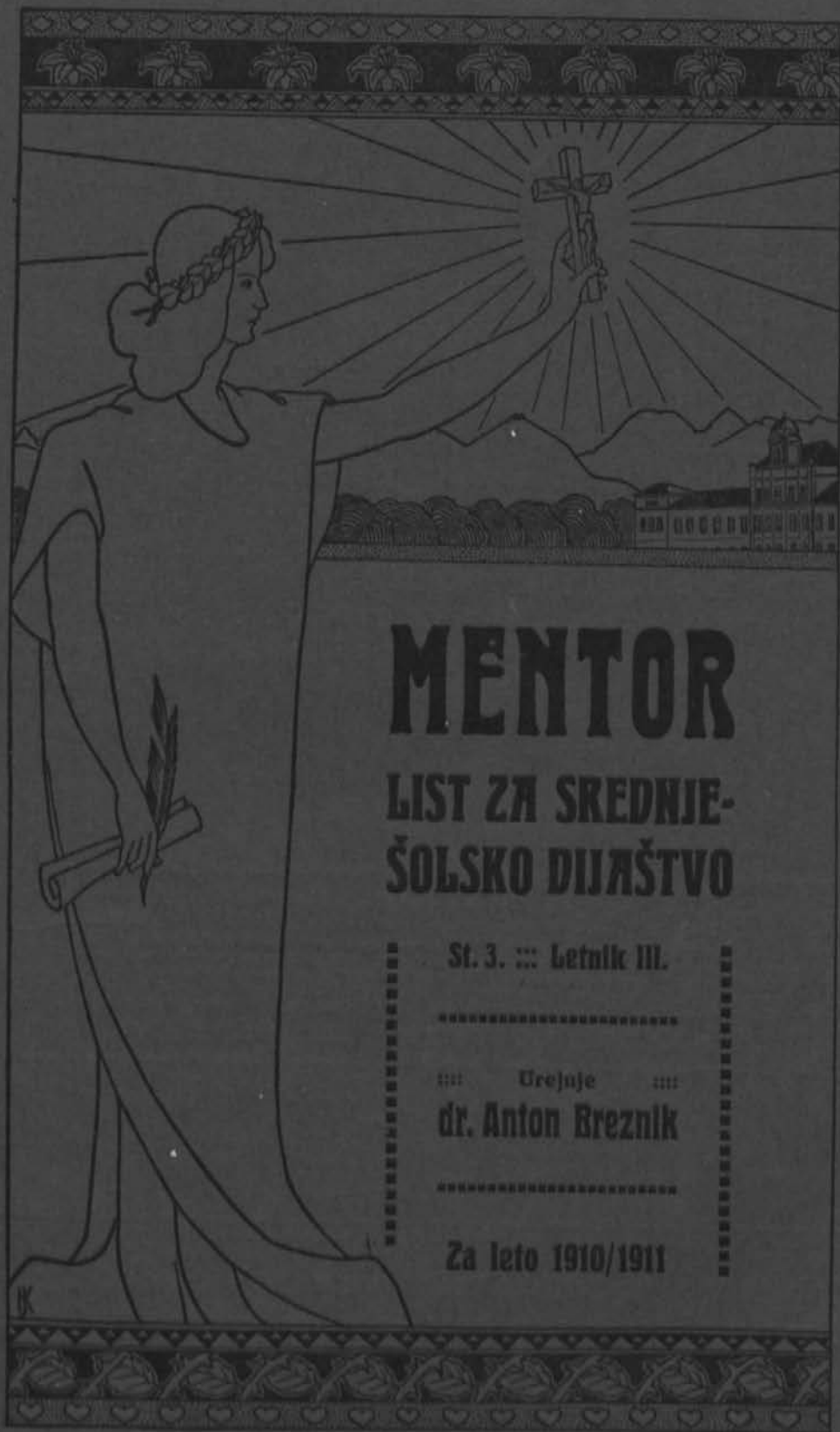

MENTOR

LIST ZA SREDNJE-
ŠOLSKO DIJAŠTVO

St. 3. ::: Letnik III.

Urejuje
dr. Anton Breznik

Za leto 1910/1911

Vsebina.

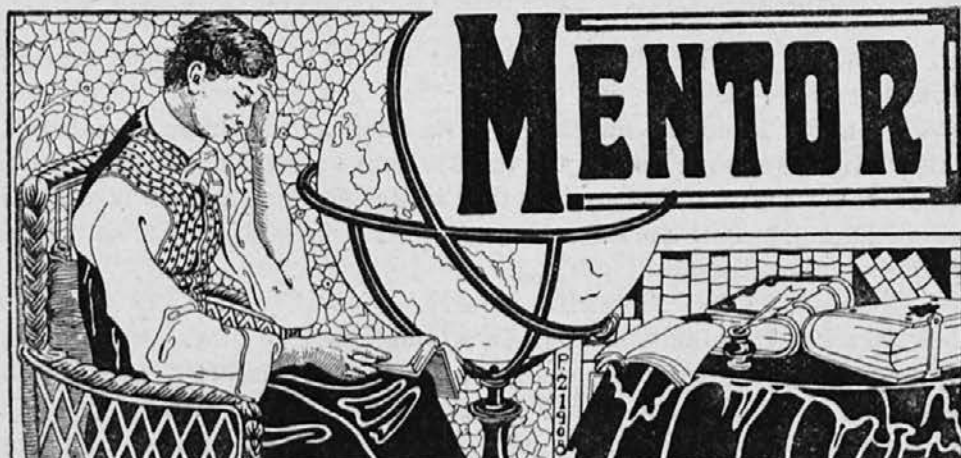
Radovan. (Žalostna v štirih dejanjih.) (Josip Logar.)	49
Homer in njegova pesem. (Dr. J. Gnidovec.)	55
Vran. (Božična legenda.) (Domen Oulijev.)	58
Črna lisca. (Prof. Fr. Pengov.) (Dalje.)	61
Tre Fontane. (Iz rimskih spominov.) (Nedin Sterad.)	65
Navod za šahovo igro. (A. Uršič.) (Dalje.)	68
Drobiž: Književnost. — »Znak pristnega pralana.« — Vzvi- šenost človeka. — Sedmica. — A limine	70

Lepa priložnostna darila. Največja in najbogatejša tvorniška zaloga.

Dobro in poceni se kupi le pri meni, kar je obče znano. — Ure bižutke od 3 K naprej; nakit-
nastole lepe ankere ure od 10 K naprej; srebrne cil-ram. ure od 7 K naprej; srebrne anker-ram. ure
od 10 K naprej; diamantni prstan od 12 K naprej; briljantni prstan od 80 K naprej. — Lepe
novosti v kina in pravem srebru po znižanih cenah. — Koroška novi cenik s koledarjem
tudi po pošti dostanete. — Singerjevi šivalni stroji od 60 K naprej, tudi za pletenje (pouk brezplačen).

Fr. Čuden, trgovec in urar v Ljubljani.

Izhaja v zavodu sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljub-
ljano prvega dne vsakega meseca in stane za dijake
dve kroni, za druge naročnike štiri krone na leto.

Letnik III.

List za srednješolsko dijaštvo.

Štev. 3.

Josip Logar:

Radovan.

Zaloigra v štirih dejanjih. — Slika iz kmetiških uporov v 16. stoletju.

O s e b e:

Janoš, graščak.
Emil, njegov sin.
graščakov oskrbnik.
polkovnik.
stotnik.

Albert, Konrad in drugi vojaki.
Radovan, kmet.
Mirko, njegov sin.
župnik, Radovanov brat.

Jernej, kovač.
Janko, njegov sin.

Stojan,
Benko,
Meteljko,
Jesenko,
Dragovan,
Ljubomir,
Željko,

} kmetje.

I. Dejanje.

Jernejeva kovačnica.

1. prizor. Kovač in njegov sin.

Kovač. Že zopet se jokaš, Janko. Če greš le malo po vasi, pa se ti koj kaj pripeti. Zakaj ne ostaneš rajši doma? Zakaj ne ubogaš ko sem ti že tolikrat rekel: ostani doma? Kaj se je že vendar spet zgodilo?

Janko (z jokajočim glasom). Oh, oče, saj bi bil ostal pred hišo. Pa je prišel Mirko in mi je rekel, naj grem ž njim v grad. Nesel je gospodu oskrbniku neko pismo in je rekel, da se boji sam v grad, in sem šel ž njim. Potem pa...

Kovač. Kaj je bilo potem — ali so vas odgnali?

Janko. Oh ne — dobila sva gospoda oskrbnika na dvorišču. In so imeli psa privezanega pri sebi, potem so ga pa izpustili...

K o v a č. Govori hitro, nesrečni otrok! Jeli vaju pes oklal? Pokaži rano — kje te je?

J a n k o. Ni mene, ne. Skočil je na Mirka. Jaz sem se pa ustrašil, zakaj Mirka je vrgel koj na tla, in zato sem ga udaril po nogah tako, da je samo cvilil in se po trebuhu vlekel. Gospod oskrbnik so bili pa strašno jezni in so nas z bičem toliko časa bili, da so prišli grajska gospa in mladi gospod.

K o v a č. In kaj so rekli gospa?

J a n k o. Potolažili so naju in so pogledali, če imava kako rano. Z gospodom oskrbnikom so pa po nemško govorili, in gospod oskrbnik so prav jezno odšli. Mladi gospod so naju potem spremili po dvorišču, da naju ni kak pes, in so rekli, da se nama ni treba nič bati. Oh, oče, zdaj me pa tako skeli po obrazu, po vratu in povsod od biča.

K o v a č. Otrok, ti otekaš. (Ga ogleduje.) Zakaj mi nisi povedal, kam hočeš? Z arniko te moram pomazati.

2. prizor. Prejšnja, Radovan.

R a d o v a n. Bog Ti daj dober dan, Jernej, ker imaš slabega, kakor tudi jaz.

Jernej. Reveži smo, in revež mora trpeti. Bog te sprimi, Radovan. Janko, pazi zunaj pred hišo!

R a d o v a n. Jernej, povej mi po pravici, kot govori prijatelj prijatelju, kaj čutiš, ko pada oskrbnikov bič po naših hrbtih?

Jernej. Rado, jaz bi ga že še pretrpel — ali ko pada po mojem otroku, ga ne morem prenesti.

R a d o v a n. Ga ne moreš prenesti, ha! Jernej, povej mi po pravici, kaj čutiš, ko se jemlje čast našim hišam?

Jernej. Čuj, prijatelj — proti pohotnemu Turčinu sem vihtel krvavi meč — in ne zastonj!

R a d o v a n. Ha, si vihtel meč, videl sem te ob svoji strani. Jernej, povej mi, kaj čutiš, ko ti zatrobijo tam gori na gradu, in ne moreš prosto dihati na svoji zemlji, ki jo namakaš sè svojim znojem in svojo krvjo?

Jernej. Rado, ti poznaš mene, jaz tebe. Za pošten boj, naj bo nad Turka ali graščaka tvegam svoje življenje.

R a d o v a n. O, da mi je dano ponesti tvojega duha po kočah in selih. Prijatelj, samo pošten boj nas bo rešil sovražnika, ki je slabši nego Turčin. Zakaj Turčin pride, in če ga dobro nabiješ, se dolgo ne vrne. Grajska môra nas pa vedno tlači.

J a n k o. Oh, oče, gospod oskrbnik gredo naravnost proti nam. In tako so jezni. Oh, branite me, gotovo so me prišli znova kaznovat.

R a d o v a n. Janko, tu ostani!

Jernej. Sveta Devica, pomagaj mi, da se mi roka prezgodaj ne spozabi.

3. prizor. Prejšnji, oskrbnik.

Oskrbnik. Ha, tako dela kmet! In če ukažem, stori to in to do jutri, pa že najde sto izgovorov: milostni gospod, vaša milost, sam sem, ne morem vsega do jutri. Kako neki? Pol dneva leži pod lipo, pol dneva se razgovarja. In potem pa še druge hujska in odganja od dela. Poznam take ptičke prav dobro, ki se shajajo po samotnih krajih in kujejo zle načrte. Pasja zalega, s tem-le bičem vas bom začel razganjati, če vas še kje skupaj dobim. Zakaj ne delaš? Ali ti nisem zadnjič zabičal, da popravi v dveh dneh pokvarjeno lovsko orodje?

Jernej. Prost dan je danes ... gospod.

Oskrbnik. Ha, prost dan hočeš imeti? Jaz te že izučim, da ti delim prostost po svoji volji in ne po tvoji. Primi za delo! Ha, kljubuje mi! (Vzdigne pasji bič.)

Radožvan. Če ti je življenje drago, se ga ne dotekni!

Oskrbnik. Sem si mislil, da vajino shajanje ni brez vzroka. Pomnil bodeš, kdaj si dvignil svojo roko zoper mene. (Odide.)

Radožvan. Jernej, sedaj ti moram povedati jasno, kar mi je na srcu. V meni sicer vse kipi, a načrt ni od tega trenutka, marveč ga nosim že dolgo časa tu notri. Ti si prvi, ki ti ga razodejem. Premišljen je dovolj — in kot nalašč se je vse to danes pripetilo, tako da moramo še danes, še ta trenotek na delo, da nas oskrbnik ne prehití. Ti pa, Janko, idi k nam in pripelji sem Mirka. Če ga ni doma, pojdi h stricu, h gospodu župniku, tam ga prav gotovo dobiš, če drugje ne. Zaradi ran se nič ne sramuj, pokaži se gospodu župniku in vse povej, — naj le vse zvedo. (Janko odide.) Prijatelj, daj mi sem desnico. Ni mi samo zame, temveč za vso družino. A to se godi dan na dan po kočah. Tebi ni treba zla opisovati — ti ga imaš dovolj nakopičenega v lastni hiši. Tvoja žena, tvoja hči ti kličeta iz groba, maščuj naju! Ha, maščevanje! Kako vabljiva misel, kolikrat se mi je nehote prijela roka ostrega noža, ko sem šel za tem človekom po gozdu na lov! Kolikrat mi je zdrknila puška sama v roke, ko sem stal par korakov stran od graščaka in oskrbnika. Boga zahvalita, da mi je mati vcepila tak strah božji v dušo. A na pošten način si smemo pomagati. Poizkusil sem že vsa pota. Ko mi je pripel polkovnik zadnjič svetinjo na prsa, sem mu potožil, kako je pri nas; davkov za kneza ni dobiti, ker grad vse požre, v ljudstvu vre, ker ravna jo nečloveško z njim, za vojsko se jih vedno teže dobi, ker ne zaupajo graščaku in oskrbniku, iz vere se oskrbnik roga, ker ga gospod brani. Obljubil mi je, da bo govoril v najkrajšem času z nadvojvodom. A od tega so minula že leta in nam se še vedno huda godi.

Jernej. In kdo misliš, bi nam pomogel, če ne nadvojvoda? Odkar sem ga videl v Karlovcu, kako dober je bil proti najnižjemu vojaku, si ne morem misliti, da bi nam ne hotel pomagati.

Radovan. Hotel, hotel. A pomaga ti naj, ko pak je sam potreben pomoči zoper plemiče. Deželni stanovi ga pritiskajo, da se geniti ne more. In predvsem mora braniti katoliško vero, naše cerkve, da nas ne poplavijo protestantje sè svojo novo vero. Če hoče nadvojvoda prispevke za vojsko, za brambo obmejnih krajev pa mu zagodejo deželni stanovi: daj popolno svobodo protestantovski veri, pa dobiš vse in še več nego zahtevaš. Vprašaj Štajerce, ti ti bodo veliko povedali, kako se godi nadvojvodu.

Jernej. In kaj ti misliš? Na grajsko gospo se obrnimo, ta nam je dobra.

Radovan. Dobra. Da ni nje, bi se že zdavna šopiril pastor po naši cerkvi in bi morali poslušati nemški evangelij. A gospa ne premore veliko pri graščaku zoper oskrbnika. Graščak jo ljubi, njo in sina, a ko hoče nam v dobro kaj izpregovoriti, jo zavrne: »Ljuba moja, tega pa ti ne razumeš.«

Jernej. Ha, mar nameravaš ...

Radovan. Da, prijatelj, graščaka bomo prisilili, da nam bo izboljšal neznosno stanje. Čas je kot nalašč za to, in oskrbnik bo sam poskrbel, da se bo stvar nemudoma pričela.

Jernej. Res, že skrbi. Glej ga, zopet gre v kovačnico! Prijatelj, hitro v oni skrivni kot, da te ne zapazi in še bolj ne sumi. Jaz bom pa vzel ta les v roke.

4. prizor. Jernej, oskrbnik, dva vojaka.

Oskrbnik. Koliko si že naredil, kar sem ti ukazal?

Jernej. Gospod, do dne, ko ste mi naročili, je še dovolj časa. Zato sem se prijel prej nujnejšega dela.

Oskrbnik. In ti poznaš še kaj bolj mujnega, nego kar se ti iz grada naroči? Ta teden in prihodnji boš delal samo za grad. In da boš hiter! Orožje treba vse popraviti, pregledati in zbrusiti. Rabilo se bode kmalu. Albert, ti se pa ravnaj po danem naročilu. (Odide z drugim vojakom.)

Albert. Saj ni nič hudega, pa zažene oskrbnik tak krik. Kje so kmetje? Kaj ste pa imeli z oskrbnikom? Mislil sem, da vas bo najmanj petdeset že zbranih s kosami in sekirami, pa dobimo samo tebe pri delu. Kaj pa je bilo vendar?

Jernej. Pri nas je vsak dan enako, gospod. Oskrbnik ukažejo, mi moramo pa storiti, in če ne moremo, joj nam.

Albert. Kovač, malo več mi pa že lahko zaupaš. Le povej vse! Nisem še res dolgo časa tu, a toliko si pa že lahko zvedel, da se tistim ne godi preslaba, ki jim jaz kazen delim.

Jernej. Gospod, tisto pa je res, vi se radi zmotite v batinah, in pa lahko se zopet sedi in hodi, kedar jih vi delite.

Albert. A tebi in tvojemu prijatelju jih najbrž prihodnjič jaz ne bom delil.

Jernej. Bog vam daj srečo v vaši službi — ali greste v cesarsko službo, gospod?

Albert. Le počasi, le počasi, ljubi moj kovač, pa sem pa tje po naklu s kladivom udari, da bo oskrbnik slišal, kako te priganjam k delu. — Tako. Službe, hm, veš, pa so mi vse enako ljube. Ali služim knezu, ali služim graščaku, ali služim cesarju, povsod imam svoje predstojnike.

Jernej. Tisto pa, tisto, gospod. Popolnoma prav govorite.

Albert. No, tebi se jih pa menda tudi ne manjka, ljubi moj kovač. Dekla in hlapec v gradu, pa sta za vas enega že gospod in gospa. No vidiš, in jaz sem danes tudi tvoj predstojnik.

Jernej. Tisto pa tisto, gospod. Popolnoma prav govorite.

Albert. In predobro se vam ne godi.

Jernej. Tisto pa tisto, gospod. Popolnoma prav govorite. Pa kaj hočemo, samo da se premilostivemu gospodu dobro godi.

Albert. Pa kaj imaš ti od tega? Ali poznaš povest od lačne in site vrane?

Jernej. Gospod — za nas skrbijo premilostivi gospod graščak.

Albert. Midva se nocoj ne bova ravno veliko pogovorila. Požuri se, da napraviš, kar ti je oskrbnik naročil. Sam grem pa zopet, odkoder sem prišel. Ampak tisto ti pa povem, da ti je malo manjkalo, da nisi bil prišel v luknjo. Oskrbnik mi je naročil, vse, ki jih bom dobil v tvoji kovačnici, v grad prignati in zapreti. Menda se ne čuti varnega, kedar je tu spodaj. In po noči bi moral tudi stražiti in zasledovati, kaj boste uganjali. Pa mene se vam ni treba nič bati. Če ste vsi taki, kot si ti, ljubi moj kovač, potem oskrbnik brez skrbi je in pije. Primaruha, to smo mi vse drugače napravili. (Odide.)

5. prizor. Jernej, Radovan.

Radovan. Jernej, vse sem slišal. Kakor nalašč. Ti boš pripravljaj orožje za grad, drugi pri tebi pa za nas. Žvenket in nabiranje ne bo delalo nobenega šuma. Albert je premalo časa tu, da bi nam mogel škodovati in nas izvohati. Mirka in tvojega Janka sem pa poslal po par zanesljivih mož, že veš čemu. Ti pa pripravi, če imaš kaj kruha. Otroka bosta lačna, nama dvema bo pa tudi že čas.

Jernej. Nekaj ovsenega kruha nama je ostalo od včeraj, pa malo sočivja sem priskril, ko so grajski pobirali, da bo čez zimo za fanta.

Radovan. Le poišči malo.

6. prizor. Radovan sam.

Oj, prostost! Kako si blizu! Še dva, trije drzni koraki — in prost bom hodil po svojih poljanah, obdeloval kedar in kakor bom hotel svoje polje! In to ljudstvo mi bo hvaležno, da sem mu zljajšal

breme. Koliko gorja, koliko bede bode manj po kočah — koliko manj solza bo padlo na tožno, zaslužnjeno zemljo. — Nadvojvoda je z nami! Če se mi posreči iztisniti oskrbnika, prisiliti graščaka v naše pogoje — ha, potem pa, Radovan še par slavnih činov v vojski, ki je že pred durmi, in pa spoštovanje, ki ga imam pri polkovniku in pri nadvojvodu — in graščak bo moral tudi izpolniti, kar bo moral obljubiti. — Otroka gresta.

7. prizor. Radovan, Mirko, Janko.

Mirko. Oče, vse sva opravila, kar ste nama ukazali. Možje so bili že vsi doma in so dejali, da pridejo, kakor ste naročili, drug za drugim, da ne bo preveč zgledovanja. Prvi bodo prišli Stojanov stric. Oče, Janko je pa že skoro zdrav...

Janko. Res, boter. Gospod župnik so šli ravno iz cerkve, ko sva hotela midva k Stojanovim. Potem so naju pa videli in poklicali v župnišče.

Mirko. Potem sem jim pa jaz vse povedal, kako je odgnal Janko psa od mene. In potem so Janka pomazali...

Janko. Ej, kako je tisto olje lepo dišalo! Pogledaj, Mirko, če še diši.

Mirko. O, še zdaj, Janko. Oče, meni so pa dali gospod nekaj za strah izpiti, in ni bilo tako strašno pekoče, kakor to, kar ste mi vi dali.

Janko. Pa lačna sva bila, in so nama dali mleka in belega kruha.

Mirko. Janko, veš, to je pa bilo stokrat, o pa še večkrat bolje nego tisto za strah. — Oče, pa vaše bo tudi kmalu dobro, kaj ne?

Radovan. Ne, ne Mirko, mleko bo vedno boljše. Kaj so vama pa dejali gospod?

Mirko in Janko. O, to bi pa bila skoro pozabila. (Mirko sam.) Spala bova nocoj pri njih, so dejali, pa naj prideva kar precej nazaj, jutri naju bodo zgodaj poklicali, da jim bova ministrirala. Veš, Janko, jutri boš pa ti pri zvončku, ker te obraz boli.

Janko. Saj me ne več.

Mirko. Pa te je in se ti še pozna — pogledaj, tod in tod — o povsod. Veš, kar cel teden boš ti zvonil.

Janko. Ali ti ne zvoniš več rad, Mirko? Jaz pa bi najrajši zmeraj.

Radovan. Kaj so še rekli pospod?

Mirko. Potem — potem so pa še rekli, da pridite vi z nama nazaj. Potem so pa hodili dolgo časa po sobi in niso več drugega rekli kot samo to, da naj greva. Potem sva pa šla.

8. prizor. Prejšnji, Jernej.

Jernej. Pripravljeno je, fanta sta tudi tukaj, lahko kar poverčjata, potem pa spat.

Radovan. Ta dva nič ne potrebujeta. Večerjo in posteljo imata nocoj v župnišču. Jaz ju takoj tjakaj spremim. Med tem časom se bodo povabljeni sešli. Potem pa z našim razgovorom lahko koj pričnemo. Pojdimo!

Janko. Lehko noč, oče. Jutri zjutraj bom pa zopet pri vas.

Jernej. Janko, vedi se spodobno in ne zabi se gospodu jutri zjutraj zahvaliti.

Mirko. Lehko noč, stric. Pa se nikar ne bojte, ker boste nocoj sami brez Janka.

9. prizor. Jernej, Stojan.

Stojan. Jernej, tvoj meh nocoj miruje, kako pa je s teboj? Bog ti daj dober večer.

Jernej. Ko bi mogel tudi jaz mirovati, kakor moj meh!

Stojan. Ako ste vsi taki kot sem jaz nocoj in par dni sem, potem si pa bomo že še kako povedali. Veš, Jernej, marsikako sem že slišal in videl in pretrpel, a za tako podivjanost in grozovitost sem pa le že prestar.

Jernej. Si li ti kaj hudega doživel, Stojan? Pa, kaj je to novega za nas?

Stojan. Novega za nas? Torej ti pričakuješ še kaj novega za nas? Kaj neki? Poglej, sem-le poglej, koža se me še drži. Še to naj kako porabijo. He, da je po moje, bi se že zdavna godilo kot po Nižje Avstrijskem.

Jernej. Kako pa, Stojan, kako pa?

Stojan. Kako? Onim-le gori bi malo porahljali kosti, pa bi se našim laže godilo.

Jernej. Stojan, ali misliš, da je za nas to že prepozno?

Stojan. Kako si dejal, kovač? Koliko jih pri nas še tako misli? Povej!

Jernej. Kmalu boš zvedel. Glej, drugi tudi že prihajajo.

(Dalje.)

Dr. J. Gnidovec:

Homer in njegova pesem.

V najsijajnejši dobi grške kulture, od Peisistrata do Aristotela, sta se smatrali Iliada in Odiseja za deli enega pesnika, pa tudi za enotni pesnitvi. Po svojem jedru in svoji lepoti sta vladali nad celokupnim helenskim duševnim življenjem; njiju vrlin ni dosegel noben poznejši epos. Saj se je že Platon izrazil, da se je po Homerju izobrazila cela Helada. Dion Chrysostomos pa v 18. govoru naravnost pravi: »Homer je začetek, središče in konec za vsakega mladeniča, moža in starca.« Pa ne le Grkom, tudi Rimljanom je bil

Homer učitelj; pri njem so se šolali največji rimski pesniki; še celo pisatelji pripovedniki so se premnogokrat hodili učiti k Homerju. Celo Cicero se je bavil s prevajanjem Homerjevih stihov.

Tudi grški cerkveni očetje so Homerja visoko cenili. Sv. Bazilij ga je častil kot očeta helenskega pesništva, sv. Gregor Nazianški je njegove pesniške oblike presajal na krščanska tla. Ko se je grško slovstvo za več sto let nekako pozabilo, se je v 15. stoletju nanovo probudilo in preselilo k zapadnim narodom in Homer je po humanistih zopet prišel do prejšnje slave pri raznih narodih. Tako je n. pr. pri Nemcih užival neizmeren ugled in pri njem so se šolali Lessing, Goethe in Schiller. Dne 28. aprila 1797 je pisal Goethe Schillerju: »Die Ilias und die Odyssee, und wenn sie durch die Hände von tausend Dichtern und Redakteurs gegangen wären, zeigen die gewaltsame Tendenz der poetischen und kritischen Natur nach Einheit.« Ne bom tu razpravljaj o boju glede Homerja, o takozvanem homerjevem vprašanju, ki ga je pričel nemški učenjak F. A. Wolf l. 1795. sè svojimi *Prolegomena ad Homerum*; ker ta boj še danes ni končan. Vendar pa enotnostna črta obeh Homerjevih pesnitev nujno zahteva enega pesnika. Homer, ki je nekdanje celo Helado napolnjeval z veseljem, navdušenjem in ljubeznijo, ki je plodonosno vplival na svetovno literaturo do današnjega dne, gotovo še vedno zasluži, da ga beremo sè spoštovanjem, pa tudi s prepričanjem, da se bomo pri njem marsikaj naučili. Brez ozira na to, kakšna je bila prvotna Iliada, lahko to nam ohranjeno Iliado čislamo in cenimo kot pesmotvor, ki se brez pomiselka more uvrstiti med najboljše pesniške proizvode vseh narodov.

Oglejmo si od bliže prvi spev Iliade. Prične se kot pesem o Ahilejevem srdu. S tem pa nikakor ni rečeno, da bo cela pesnitev samo nekaka Achilleis; v resnici je velika narodna junaška pesem o narodu Ahajcev, katerega nebrzdana junaška sila z vsemi vrlinami in slabostmi se pač res najbolj očitno toda nikakor ne izključno kaže na Ahileju; saj zaplete ta junak kralja z narodom vred v neizmerno gorje, dokler ne premaga trojanskega prvoboritelja in s tem odloči usodo Ilija; vse to pa se godi po sklepu Zeusa, ki hkratu z drugimi bogovi v večni mladosti in nepremagljivi moči gospoduje nad vrvenjem in drevenjem smrtnikov.

Pesnitev se po pravici imenuje *Ilias*, ker se v boju za Ilios združujejo vsa posamezna dejanja; vse posamezne poteze veže eno veliko skupno dejanje, kakor ga zahteva epska pesem. Z veliko umetnostjo pa pesnik ni porabil kot glavni element zapleta zunanjih motivov, n. pr. osebno hrabrost, vojaško spretnost in bojno srečo, ampak bolj notranja nasprotja, ki so z mogočno silo ovirala veliko nacionalno podjetje, in na ta način je ustvaril dramatično stopnjevanje, ki obsega vso pesnitev. Menjavo bojne sreče pa je napravil zavisno od drugega nič manj zanimivega boja — boja bogov med seboj.

Prvi spev Iliade pričenja Homer s tremi prizori. Ti trije prizori so uvod k vsem sledečim spevom. Takoj v prvem prizoru je cela vrsta podob, ki kot glasniki naznanjajo vsebino pesnitve: nad Grke se dvigajo temni oblaki; bojišče krijejo mrtva trupla junakov, ob njih se pasejo psi in roparske ptice; najmogočnejši mož v grški vojski in najmočnejši junak, ki ima za mater boginjo, sta v strastnem srdcu drug proti drugemu. Zevs je sklenil narod pogubiti. Pogin in pogubo dihaajo začetni stihi; samo sedem jih je, pa so silno krepki. Po tem kratkem uvodu takoj in medias res: Kdo je povzročil strašni prepir med Agamemnonom in Ahilejem? Apolon je to storil za kazen Agamemnonu, ki je brezobzirno žalil njegovega svečenika. Sivega starčka, zadetega globoko v srce, vidimo tožno korakati ob morskem obrežju. Ali takoj se prizor izpremeni. Vrh olimpskih višav čuje Apolon starčkovo molitev. Lok čez ramo, tul z rožljajajočimi puščicami ob boku — nagloma pride h grškim ladjam. Kar začno frčati puščice, najprej proti tovorni živini in psom, nato proti moštvu, in že se kroginkrog žare mrtvaški kresovi. Apolonovim puščicam sledi grozna kuga. — Zopet nov prizor: Ahilej, kateremu se narod smili, je sklical zbor. Ostro napada Agamemnona; ker mu ta ne more ničesar odgovoriti, pozove Ahilej vedeža Kalha; ta odkrije vzrok kuge. Agamemnon se premaguje, da ne vzkipi divje jeze; še ko ga Ahilej naravnost napade in mu očita lakomnost, se premaguje in skuša le rešiti svojo čast. Ko pa kralj zahteva, naj bi mu Ahilej odstopil delež, ki ga je prejel kot plen, se prepir skrajno poostri. V divjem srdcu Ahilej že zgrabi za meč, a tu ga skrivaj potolaži boginja Atena, ki mu prigovarja, naj le besni z besedami, ali orožja naj nikar ne rabi.

Po strastnem prepiru naposled Ahilej z žezlom v roki prisega, da ne bo nikdar več prišel k zborovanju Grkov. Naj jih še toliko pade pod Hektorjevimi udarci: zastonj boš Agamemnon iskal rešitelja; grenko kesanje ti bo razjedalo srce, ker si tako prezirljivo ravnal z največjim junakom! In Ahilej vrže žezlo na tla. Agamemnon srdit vstane. Tu se oglasi častitljivi Nestor, besede mu mirno teko, slajše od medu se mu izlivajo z jezika blagodoneči glasovi. Izkušeni starček skuša pomiriti nesrečni prepir. Toda nobeden ne more nazaj: ne kralj Agamemnon, ki je starejši in po svojem dostojanstvu prvi med Grki, ne junak Ahilej, ki je sicer mlajši, pa med vsemi najmočnejši in po materi v sorodu z olimpskimi bogovi, pa strasten do besnosti, hudo zadet na časti. Pesnik je stvar tako uravnal, da imata oba prav, vsak po svojem dostojanstvu in po svojem značaju. Toda Ahilej se je postavil na stališče, ki je nasproti grški vojski nevzdržljivo in nemogoče.

Takoj v prvem spevu Iliade imamo obilno prilike opazovati, kako mojstrsko slika Homer posamezne značaje, posebno Ahileja. Ne pove nam vsega v eni sapi, od stopnje do stopnje nam odkriva

njegove lastnosti. Prvo, kar pove o Ahileju, je to, da so se mu Grki smilili; zato je sklical on in ne Agamemnon Grke k zboru. Potem nam riše njegovo nebrzdano silnost nasproti Agamemnonu, kmalu nato pa ga nam pokaže, kako kot otrok joče in kliče svojo mater. Zopet divji klic po maščevanju: vsi Ahajci naj trpe za to, kar mu je Agamemnon prizadel. Naposled zamolklo in samotno žalovanje ob morskem obrežju.

Ko je pesnik idilično popisal morsko vožnjo v Chryso, se zopet vrne k Ahileju, ki v globoki užaljenosti čaka, kdaj se prične maščevanje. Vsi sočuvstvujemo ž njim, ko izvemo, da mu je usojenih le malo let, in kar pripoveduje Iliada v sledečih spevih, je pravzaprav zgodovina tega junaka, kako se iz prirojene nebrzdanosti povzpne do zrelih misli, kakor se nam kaže ob sklepu pesnitve. Homer nikdar ne izgubi izpred oči tega zaključka Iliade, in vsak spev nam ga bolj približa. Podobno kakor glavnega junaka, tudi celo vrsto drugih riše in slika, tako da se podoba vedno bolj razvija in se značaj vedno bolj izrazito pojavlja. (Dalje.)

Domen Otilijev:

Vran.

Božična legenda.

Ob Jezusovem rojstvu se je godilo, kar vam povem.

Nad ubogo stajo za betlehemskim mestom se je prikazala velika zvezda z dolgim repom. Okoli staje ni bilo žive duše, kajti pastirji so imeli živino daleč proč pod goro, kjer ni bilo snega.

Tam pod tisto goro sta sedela pri ognju in varovala živino dva pastirja. Prvi je bil star in je imel že sivo brado, drugi je bil mlad in še gladkega obraza. In tisti, ki je imel že sivo brado, je dregnil s palico v ogenj in dejal:

»Nocoj sem prav dobre volje, da še nikoli tako. Poseben večer mora biti to.«

Oni, ki je imel še gladek obraz in lepe oči, je pripomnil: »Pa povejte še kakšno povest! Tiste o živalih so lepe.«

»Ali si slišal prhutanje v vejah? Vidiš, to je vran.«

»Nesreča gre ž njim.«

»Ne boj se! Pravičnega ne dohiti zlo. Povedal sem ti povest o liščku, povem ti še zgodbo o vranu.

Ko je Bog svet ustvaril, je ustvaril tudi živali in človeka. Prvi človek pa je bil Adam. In Adamu je rekel Bog, ko ga je videl med živalmi, ki so se pogovarjale ž njim pod drevesom sè zlatimi jabolki. Kajti takrat so živali še znale govoriti kakor človek. Pozneje pa jih je Bog kaznoval in jim odvzel ta dar. »Glej!« je rekel,

»sesti hočem na svoj zlati prestol in pobarvati ptice. Kajti nisem zadovoljen z njihovo obleko. Ti pa mi jih doneseš po vrsti, da se ne zgrešim!«

In Bog je sedel na zlati prestol in vzel čopiče v svoje svete roke. Adam pa mu je nosil ptice po vrsti.

Pobarval pa je liščku rumenoprogasti peruti, taščici rdeče grlo in kosu lep, rumen kljun. In tako je vsem pevkam podaril nekaj. V zahvalo so mu zapele zelo lepo pesem, katere je bil Bog zelo vesel. Kajti videl je, da je dobro napravil.

In je rekel Adamu: »Z drugimi sem zadovoljen, le vrana bi rad lepše okrasil. Zatorej donesi mi ga!«

Vran pa se je skrival za drugimi pticami in ni hotel sesti na Adamovo roko. Videl je Bog, da se vran brani in ga je vprašal: »Zakaj nočeš vran, da bi te poslikal?«

»Ne znam peti, Gospod!«

»Ne zahtevam od tebe petja, zahtevam pa, da boš vedno pokoren meni in Adamu in njegovim potomcem.«

Nato je dobil vran lepo črno glavo na belem vratu in črni perotnici. Vse drugo na njem je bilo belo ko sneg. In ko si videl ptico pod nebom, na gori in na drevesih, si dejal: To je vran.

Množil pa se je Adamov rod in ž njim se je množil greh. Bog je sklenil pokončati greh in grešnike in je rekel Noetu: »Steši zelo veliko ladjo in pojdi v njo ti in tvoja družina. Vzemi še živeža zase in za dvojico iz vsake vrste živali. Kajti odprl bom zatvornice neba in pustil deževati štirideset dni in toliko noči. Zginil bo človeški rod v valovih, ti in družina in živali pa boste rešeni.«

Veliko, veliko let je delal Noe barko in ko jo je dodelal, je vzel svojo družino v njo in živeža in živali, kakor mu je Bog ukazal. Potem pa so se odprle zatvornice neba in je deževalo štirideset dni in toliko noči. Bila je zelo velika povodenj in Noetova barka je plula nad vodami.

Ko pa ni več deževalo na barko, je Noe odprl okence in spustil vrana skozi in mu naročil: »Vzleti in poglej, ali se vidi že suha zemlja, in mi sporoči!«

Vzletel je vran pod nebo in letel in letel. Vsa zemlja je bila pod vodo, le najvišji vrh gore je molel za nekaj komolcev nad njo. Za njim pa je vstajalo solnce. In vran je vesel prostosti sedel na goro, kjer je dobil živeža v utopljenicah, in je pozabil na povratek. Sedem dni se je gostil in ko je imel odveč, se je vrnil in sedel na barko.

In glej, okence se je odprlo in Noe je spustil goloba skozi rekoč: »Vzleti, ponižna ptica, in mi sporoči, ali se vidi že suha zemlja!«

Golob je vzletel, vran pa doletel. Noe pa je zaprl okence in dejal: »Ne pustim te noter več, vran, ker nisi ubogal. Tudi Bog naj te kaznuje za to!«

Žalosten je sedel vran na rob strehe in povetil glavo. Pa glej, njegova snežnobela prsa so postala črna, njegov vrat črn in njegov rep tudi črn. Videl je kazen božjo in z obupnim glasom odletel v gozd, kjer se še sedaj skriva po drevesih. Je pa samo mrhovino.

Takšna je zgodba o vranu!

To je izgovoril mož sè sivo brado in se ozrl v nebo. Prečudna svetloba se je pojavila tam gori in v njej je plul lep nebeški angelj. Ustrašila sta se, stari in mladi, angelj pa je dejal: »Ne bojta se! Naznanim vama veselo novico: V Betlehemu vama je danes rojen Odrešenik v revnem vašem hlevcu. Pojdita in našla bosta dete v plenice povito in v jasli položeno!«

Nato je angelj zginil, mož sè sivo brado pa je dejal: »Pojdiva v Betlehem, da vidiva čudo!«

In ko sta se bližala stajam, sta zagledala zvezdo nad njunim hlevom in sta se začudila. Po široki cesti pa je šla dolga karavana, kateri na čelu so bili sv. trije kralji z Jutrovega. Gašpar je hotel pokloniti Jezusu zlata, Melhijor kadila, Boltažar mire.

Stari pa je dejal: »Hitiva, da prideva pred njimi, kajti tudi ti so prišli počastit Odrešenika.«

In ko sta prišla, sta stopila v hlev in našla Marijo in Jožefa in dete, v jasli položeno. Začudila sta se, ko sta se spomnila angeljevih besed, padla na kolena in molila malega Jezusa.

Prišli so pa za njima sv. trije kralji na konjih in obilo spremstva. Razjahali so, stopili v hlev in padli na kolena. In ko so odmolili, je stopil kralj Gašpar k Mariji sè skrinjico zlata in dejal: »Zate in za malega Jezuščka, ki bo kralj vseh kraljev.«

Privzdignil je okovan pokrovček in vzel zelo krasen prstan in ga nateknil na prst nebeške Matere. Marija pa se je začudila njega lepoti in se sladko zasmehljala kralju Gašparju.

Pa nesreča! Črni vran, ki se je skrival takrat po drevesih, je priletel takrat v hlev in se zagnal proti prstanu, ko ga je Marija pokazala svetemu Detetu. Kljunil je močno nanj, ga pograbil in odletel. Mariji pa se je poredila rdeča kaplja krvi in pala na tla. Na tistem mestu je zrastle krasna rdeča krizantema v obliki prstana; ta cvetlica pa je zelo redka.

Jezušček je videl žalost na maternem obrazu in se ni več smehljajal. In ko je Marija to zapazila, je spoznala Sinov namen. Od tiste ure je vran kaznovan, da mora živeti v mrzlih krajih in pobirati vsemogoče stvari, ki se blešče. Ljudje pa se ne zmenijo zanj, kajti njegovo meso je neokusno. Le temu in onemu je znanivec nesreče.

Pobožen ded pa, ki je sedel na zapečku na sveti večer, je pristavil: »Tako se kaznuje neubogljivost in tatvina.«

Prof. Fr. Pengov:

Črna liska.

(Dalje.)

Rad gledal čedo bi po griči,
Pastirja, ki med njo sedi,
In v gnezdu gledal na grmiči
Rad penico, kako vali.

(Stritar »Hrepenenje po pomladi«.)

Kdo se ne spominja z veseljem čvrstih deških let, ko je lazil po drevju in grmovju in se strastnim hrepenenjem zalezoval polna gnezda — ampak ne da bi jim škodoval! Samo gledati smo hoteli in uživati tisti prizor, ko sedi ptičica na gnezdu!

Tam v zatišji grma, glej,
V krilu varnem gostih vej,
Gnezdece drobno je skrito,
Meni samemu očito.

In iz njega, glej, ljubo
Gleda drobna mi glavica!
O ne boj se, drobna tica!
Kaj trepeče ti oko?

Kák bi moral človek biti,
Da bi mogel ti kaliti,
Tiho srečo, ljuba stvar?
O ne boj se me nikár!

Mila tebi sreča bodi,
Rod veselo svoj izvodi,
Da vaš zbor poletni dan
V gozdu peval bo glasan!

(Stritar »Pomladi v gozdu« 5.)

Teh vrstic sicer še nismo znali na pamet, a čutili smo jih že v srcu in se ravnali po njih.

* * *

Naš parček je komaj osem dni v domačiji in že je zlegla črna liska jajčece v gnezdo. Bledorumeno je, nagiblje se malce na rdečkasto, ostalo slikarijo pa tvorijo obilne pepelnate in temnorjave pege in pikice. Siva čaplja, ki jo je pot sleherni dan mimo vodila, je opazila na vsakih 24 ur po eno jajčece več, dokler jih ni bilo vseh skupaj kakih deset, tako da za enajsto ni bilo več prostora. Putka se je usela zložno in široko na gnezdo ter naščepirila perje in krila, da bi zalego lepo zakrila in ogrela. Ko se je čez več ur naveličala, je prišel samec in jo nadomestil, da bi se mogla odpočiti in okrepčati. Ptici sta se menjavali vsak dan po večkrat in ogrevali jajca; če pojde vse po sreči, ima trajati celi ta proces okroglega tri tedne kot pri vaši domači kokodajski; toda kdo ve, kaj se še utegne pripetiti dotlej. Dneva ni hvaliti pred večerom.

Tako je prišel tisti čas, ki je obetal starim toliko veselja, pa tudi skrbi in truda. Da, mali kobilarčki gori na topolu so bili že prekljuvali svoje porcelanaste ovoje in tudi deseterica jajec v liskinem gnezdu ni bila več samo mrtva stvar, ampak nekaj več. Vsako zase se je dozdevalo vedno bolj podobno snivajoči osebnosti s toplim in čutečim srcem ki je bilo in utripalo skoraj slišno skozi skalno steno.

Pa nesreča ne spi in neki dan je prišla globoka bol v našo družino. Poln sladkih nad je šel samec na lov, pa se ni vrnil več; liska je ostala sama. Morda gospodar ni bil še mrtev, a glasu ni bilo več o njem od tega dneva in ker je po deželi kar mrgolelo raznih sovražnikov iz proslulih roparskih rodov Mustelidov, Kanidov, Felidov, Strigidov in Falkonidov, zato je bila najbrže utemeljena sumnja, da je bil revež zašel v deželo, kjer ni muh in žabjih paglavcev, rejenih kozakov in slastnih postranic (Gammarus pulex).

Pač je nosila uboga liska dolgo časa črni flor in žalno obleko za rajnikom, edino bela lisa na čelu jo je navdajala z upom v jasnejšo bodočnost in skrb za gnezdo in zalego ji ni puščala mnogo časa za brezplodne misli.

Celo prvo polovico rožnika je negovala z vso skrbnostjo deseterice in se ločevala od nje le za kratek čas, da si poišče skromnega kosilca. Medtem je zakrivala jajca z odejo perja, ki jo je bila napravila iz puha svojih lastnih nedrij. Ko je nekega jutra zopet odletela, je slišala v gostem vrbovju ne daleč od gnezda sumljivo pokanje, pa bila je prepametna, da bi se bila dala s tem odvrniti od pričete poti ter postala tako izdajavka lastne družine. Vrnivšo se je pozdravil sosednji kobilar z glasnim bojnim vzklikom in oj groza! doli pri domačem gnezdu je opazila liska sveže sledi moškega stopala. Pernata odeja je bila razdrta in že so prišle liski na misel besede, s katerimi jo je nedavno svaril skušen škorec:

Pripela tukaj dom si svoj;
Preblizu tu si pri človeku,
Človeka, liska, se mi boj!

Ne veseli se tuje sreče,
Podira rad, mori povsod;
Ne gane ga oko proseče
Za mlado kri, nedolžni rod.

(Stritar, »Tici«.)

Toda, godi se mari čudo? — Jajca so bila še vsa in nepoškodovana. »Če je bil sovražnik tudi blizu,« si je mislila skušena starka, ki jo je bila bridka skušnja že davno pritirala v tabor najhujših mizantropov, »ga je vendar moralo nekaj še pravočasno odgnati.«

Dnevi so ginevali, naloga liske se je imela izpolniti kmalu v polnem obsegu in vdova je čutila, kako se ji vžiga v srcu vedno močnejše materina ljubezen do desetih malih jetnikov, katerim je upala priboriti kmalu zlato prostost. To niso več samo jajčeca, ampak živi otročiči, četudi še poviti v trdne apnenaste plenice in liska jim je šepetala sto in stokrat s komaj slišnimi, zamolklimi glasovi ter jim dajala najljubeznivejše priimke. Obenem se ji je pa zazdevalo, da odgovarja odznotraj nekaj s pritajenim ščebljanjem, morda tudi z glasovi, ki jim ubogi človek ne ve niti imena,

ker so prefini, da bi jih mogel odmevati naš Kortijev organ v ušesu sè svojim resonančnim dnom. Zato se ne boš čudil, dragi prijatelj, če so umele mlade liske že ob svojem rojstvu množico najenostavnejših izrazov, iz katerih obstaja besednjak liskinega občevalnega jezika. Tem manje se boš čudil tej prikazni, ako me poslušáš še naprej.

Zadnje čase so hodili tolažit zapuščeno vdovo razni znanci; med temi se je obnašal posebno sočutno dobrovoljni škorec. Kakor vsi veseli ljudje, tako ljubi tudi on družčino in zato je priletavala zadnje večere cela jata škorcev v bližnje grmičje in trsove na gosposko soarejo. In tukaj so uganili marsikako modro, pa tudi za smeh. Med njimi je bil tudi popoln komedijant, ki je bril norce iz celega sveta: zdaj mijavkal kot mačka, zdaj kokodakal kot puta, piskal kot kos na »piccolo«. Drugi so oponašali celo človeka, ker so znali kot bivši vjetniki tujestranskih gospodarjev govoričiti laški, francoski, latinski — pravi profesorji med pticami. Posebno je bil eden, ki je klepetal najrazličnejša narečja, meneč, da tako ustreže črni gondolijerki v plavajočem gnezdu; saj opazujemo tudi pri ljudeh, ki mnogo potujejo, da mečejo na kup babilonsko mešanico vseh jezikov zemlje. Da bi liski prav gotovo ne bilo dolgčas, so si ustvarili škorci tudi pevski zbor in prepevali razne umetne pesmice:

»Ko ptičica sem pevala ali »Slišala sem ptičko pet,
Zapela je »ku-ku!« i. t. d.

Da je znal eden teh čudnih svatov celo Očenaš na pamet in drugi par krepkih grških in latinskih rekov, temu se pač ne bo čudil sočasnik v 20. stoletju, saj sta imela že celo Brut in Britanik, ki sta živela še v tako konservativnih časih, škorce, ki so poznali marsikak prelepi nauk grških modrecev v obleki ličnih pregovorov. In da niso ti učenjaki že marsičesa pozabili, kar so znali, bi bila ta večerna zborovanja za lisko in njeno potomstvo prava visoka šola. Toda tudi škorcem se godi kot mnogim učencem: hitro pozabi, kar se je bil naučil — kakor dobljeno, tako izgubljeno.

Bilo je okoli osemnajstega dne valitve zvečer, ko se je zopet pridrevila šegava družba v naše ločje na večerni poset. Škorci so letali vse križema, se priklanjali in pripogibali, ječali in piskali, peli in klepetali. Liska je dobila, ko je za trenotek zatisnila oči, vtis, kot bi prijazno naletaval poletni dež na zevajoče bilje in glav-nato zelje: tako je šlo naprej in naprej, pozno v noč.

Kakim petim vasovavcem se je slednjič zazdelo, da je dovolj te igre v parterju. Z glasnim žuborenjem se poženo kvišku v to-polov vrhunec in kmalu za njimi tudi vsa ostala družba. Vsak si izbere svojo vejico ter prebira tiho, komaj slišno tonovo lestvico navzgor in navzdol, vleče in navija kot učenec, ko si pripravlja gosli za igro. Nato pa se prične znova glasen koncert: cela zbor-

nica brenči in klepeta, piska in ščebeta, posnema cvilenje in škripanje voz in kotanje kroglice na kegljišču, da bi človek kar oglušel. Liska je tega vajena in povšeči je njenemu srcu koncert, ki velja tudi njenim ljubimcem, ki še ne poznajo luči sveta. Hvaležno se ozira kvišku proti opernim pevcem. Kako veličasten prizor! — Vsi stegujejo glave visoko navzgor, odpirajo kljune na stežaj, oko pa hrepeneče upirajo proti krvavordečemu nebu. Najviše gori sedi star samec-dirigent. S kreljuti daje takt, pripogiba se in kima kot pravcati kapelnik in vsi drugi bijejo takt ž njim vred, se klanjajo in kimajo. Jug z Ljubljanskega barja maja vitke topolove vršiče semtertja, celi orkester se ziblje zdaj na levo, zdaj na desno, se zadeva z glavicami zdaj navzdol in zdaj navzgor — vse to nič ne de: pravi umetnik poje in muzicira, pa naj se podira pod njim tudi celi svet.

V četrti ure je tudi te povesti konec. Pevovodja stopi dol od svojega pulta, godci se stisnejo bolj skupaj — simfonija je odigrana. Lahkotno se ziblje vrh semintja kakor čolniček po mirnih bohinjskih valovih, otožno gledajo pevci za odhajajočim solncem, ki jim pošilja še zadnje poljube izza Triglavskih gora, za katerim se kmalu trudno pogrezne.

Šepetajoč ščebljajo škorci, kot bi se jim sanjalo, podobni otrokom, ki tudi ne morejo zatisniti svojih očesec, preden si niso dopovedali nekaterih reči, za katere ni bilo časa celi dolgi dan. Liska nateguje ušesca, da bolje razume šepetanje sosedov, ki ji pripovedujejo toliko zanimivosti. O čem se neki menijo ravno nočoj?

Stari tam na sredi ima zopet prvo besedo in tako bo tudi prav. Ravno pripoveduje o velikem, dolgem potovanju preko modrega morja, o črnih ljudeh, ki imajo tako debele ustnice in katerih ga je bilo vselej tako strah, kadar so kazali nanj s prstom in govorili o njem v jeziku, ki ga kot ptica slovenske očetnjave nikakor ni mogel umeti. O čudni živali, ki je imela nos dolg, da je segal do zemlje in s katerim je mogla pihati kot s trobento; žival ta je bila prê tako velika kot bližnja Kovačeva bajta, na katere hrbtu je sam sedel enkrat in lovil muhe. Pripovedoval je o veliki, veliki puščavi, v kateri se koplje solnce, da žari pesek kot ognjena lava; in o mrtvecu, ki je ležal v tem pesku in ga gledal sé svojimi velikimi, votlimi očmi tako grozno, da mu ta pogled vse žive dni ne gre iz spomina. Vedel je povedati tudi o čudni pošasti, ki ima na nosu rog, kateri pa bliska iz oči zloben, nevaren sijaj in o konju s krasnim kožuhom, ki pa ima tako dolg vrat, da bi prav lahko pogledal v Dragarjev dimnik na Mali loki, zato smuče tudi brez težave listje z visokega drevja. Zamolčal tudi ni ptičic, ki imajo obleko tako lepo in dražestno, kot bi bila stkana iz samega zlata in biserov, torej še mnogo lepšo od njihove lastne; a da se zavoljo tega ni treba nikomu jeziti niti žalovati, kajti o pevski umetnosti

nimajo te vrstnice niti pojemčka; kričijo in se dero, da si mora pevec, ki ve, kaj je konservatorij le pomilovalno zatisniti vnanji sluhovod. — Ko je končal ta, je jel pripovedovati drugi. Govoril je o velikih, železnih hišah, ki plavajo po vodi in kako se je zgrudil nekoč smrtno utrujen na tako hišo; tu ga je pobral mož v modrem jopiču in redil toliko časa, da je mogel zopet leteti. Vedel je pa tudi o hudobnem, bradatemu možu, ki je bil razpel mreže in hotel vjeti njega in potnih mu tovarišev nebrojno število. Komaj se je rešil; pri tem se mu je utrgal zadnji krempeljc na levi nogi, da mora šepati vse žive dni.

Ko je sporočil še tretji, kako silno je hrepenel v tujini po rojstni vasici z zelenimi travniki in gozdovi, je pripovedoval četrti, ki je ostal jeseni doma, o hudi mrzli zimi in o čveterih svojih bratcih, ki so morali žalostno končati od gladu.

Tako so pripovedovali škorci in dva vrabca, ki sta sedela v bližini sta sè spoštovanjem občudovala gospôdo, ki je prebrodila toliko sveta.

Medtem je bilo solnce popolnoma zašlo, mrak je razprostrl nad zemljo svoj temotni plašč in tudi cvetlice so dale znamenje črni liski, da je čas zatisniti oči sedeč nad dragim zakladom svojih jajčec.

(Dalje).

Nedin Sterad:

Tre Fontane.

(Iz rimskih spominov.)

Rim, krona vseh mojih misli ... cilj mojega hrepenenja, kdaj vidim zopet tvoj kras, tvojo umetnost? ...

Kako težko je bilo slovo! Zapustiti mesto, kjer stopi človek ob vsakem koraku na imenitnejša tla ..., kjer se srce povzdiguje vedno više ..., zapustiti kraljico umetnosti, to je skoraj nemogoče! In vendar je moralo biti tako ...

Zato hrepenim po tvoji krasoti, po tvojem jasnočistem nebu. Tvoje ime, tvoja slika me napolni s silnim hrepenenjem po tebi ..., da bi šel in prihitel v tvoje naročje ..., naročje poezije in življenja.

Srečen, kdor more piti iz vira neumrljive umetnosti ob solnčno-jasnem dnevu večnega mesta! — —

Pred leti sem bival v Rimu. Kakor je navadno, so se omilili tudi meni predvsem nekateri kraji večnega mesta. Eden od teh je tudi »Tre Fontane«, ki je pravzaprav že izven mesta — v rimski okolici.

O tem mi sporoča moj dnevnik sledeče:

14. majnika 1900. sem obiskal imenitno opatijo »Tre Fontane«. Do bazilike »San Paolo fuori le mura« sem se pripeljal z električnim tramvajem. Od tu drži lepa cesta med plodovitim poljem do gostilne »Del Ponticello«, kjer se cesta cepi. Na desno vodi znamenita cesta do starodavnega rimskega pristana Ostia. Na levo pa pelje mimo slavnega samostana, kamor sem bil namenjen ...

Dobre pol ure, in sem na cilju. Že na prvi pogled opazi človek, da je tu nekaj posebnega, izrednega. Sveta tišina ... nobenega človeškega glasu, le šum in ropot na polju in v delavnicah motita nenavadno tihoto.

Opatija »Tre Fontane« je last menihov trapistov. Naselili so se tu šele l. 1869. Sicer so prebivali tu že od prvih časov krščanstva razni redovniki, vendar je bil kraj do imenovanega leta skoraj zapuščen radi mrzličnega podnebja. Umni menihi so zasadili v velikem številu evkaliptična drevesa, ki vsrkavajo v se nezdravi zrak in širijo sè svojimi svojstvi zdravega. Kakor sem pozneje zvedel, napravljajo trapisti iz teh dreves neke vrste liker, katerega jako dobro prodajajo. Skrivni recept te pijače pa je znan le dvojici ali trojici.

Na tem mestu je bil obglavljen apostelj narodov. Na kraju, kjer mu je meč odsekal glavo, so privreli trije studenci, odtod ime »Tre fontane«, ki so še sedaj ohranjeni in krasno obdelani z marmorjem.

Močna železna vrata mi je odprl posvetni vratar. Pobožen in marljiv je ta mož. Takoj za železno ograjo ima svojo hišico, kjer prebiva sè svojo ženo.

Pa tudi vratarja-trapista ni manjkalo. S posebnim spoštovanjem govorim o tem možu ... On je namreč — Slovenec. Ker sem prepričan, da on tega pač ne bo nikdar bral, si upam povedati tudi njegovo ime, namreč brat Kazimir Zakrajšek. Tako imamo tudi Slovenci svojega zastopnika v daljni tujini, v strogem redu vednega molčanja.

Redovniki imajo tu kar tri cerkve. Prva in največja je tudi glavno zbirališče menihov. Tu prepevajo ponoči in podnevi krasne psalme, tu premišlujejo, tu molijo ... Cerkveni stebri so okrašeni sè slikami aposteljnove, katere je slikal neumrljivi Rafael.

Poleg te je cerkvice »Santa Maria Scala Coeli«, sezidana že v 9. stoletju. Po ustnem izročilu je imel v podzemeljskih prostorih te cerkvice sv. Bernard svoje vizije. Na tem mestu je bil mučen najbrž sv. Zeno z 10.000 kristjani.

Najznamenitejša pa je cerkev »San Paolo alle Tre Fontane«, ker je zidana ravno nad onimi studenci, kjer je umrl sv. Pavel. Studencev samih ne vidiš, pač pa slišiš šumenje in padanje vode.

Imel sem priliko opazovati pobožno ravnanje nekaterih tujcev, ki so zajemali s posebnimi zajemalniki »sveto« vodo, jo pokušali in celo shranili v steklenice. V kotu stoji bel, odlomljen steber, kjer je bil sv. Pavel baje privezan pred mučeniško smrtjo. Na steni te cerkvice visi lepo izdelana diploma v slovenskem jeziku. Tudi izredna novost na tem kraju!

Brat Kazimir mi je blagohotno postregel s požirkom evkaliptične pijače, ki ima res dober okus. Bog plačaj!

Na prijazno povabilo slovenskega brata sem šel na bližnji griček, odkoder je nad vse krasen razgled na večno mesto. Gledal bi ta prizor brez truda in utrujenosti!

Prijazno mi je odgovarjal brat in stregel moji radovednosti. Razložil mi je marsikaj o njihovem življenju, o strogosti in drugih posebnostih njegovega reda.

Vstajajo že ob 2. uri ponoči in molijo ter razmišljajo do 7. ure zjutraj. Kosilo imajo ob enajstih in večerjo že ob šestih. Mesa, jajec in drugih takih jestvin ne uživajo. Molčati morajo neprenehoma do smrti. Le v sobi opatovi smejo govoriti potrebno. O smrti sorodnikov se jim ne naznani posebej, ampak le splošno, n. pr. oče ali mati enega izmed nas je umrl. Nato molijo vsi, in nihče ne ve za katerega.

Take in enake strogosti mi je pravil brat in me opomnil, naj pridem v cerkev k sklepnim molitvam.

Res se je že mračilo, kar zazvoni srebrnodoneči zvonček, in tudi jaz stopim v ozadje prostrane bazilike, da slišim toliko proslavljeno gregorijansko petje trapistov.

Ob spremljevanju harmonija so peli menihi, oblečeni v dolge bele halje, »kompletorij« tako veličastno in vzneseno, da sem skoraj pozabil na zemeljsko življenje in se zatopil v nebeške melodije »Salve reginae«, katero pojejo v. koru celi četrť ure.

Strogo je življenje trapista, polno zatajevanja v najskrajnejši meri in srečen tisti, ki se čuti poklicanega za to spokorno življenje.

»Veliko je poklicanih, a malo izvoljenih.«

* * *

Drag in mil mi je ta spomin, eden najlepših, kar jih hrani moj dnevnik za časa mojega bivanja v večnem mestu.

Andrej Uršič:

Navod za šahovo igro.

(Dalje.)

Teorija privede nas na gambit Muziov ali morebiti pravilnejše Poleriov, kateri ima igro že v svoji knjigi (izšla okoli l. 1590.) kolikor toliko komentirano. Praktična partija naj nas uvede v drugače zanimivo teorijo.

Partija 28, igrana 2. maja 1903, na Dunaju.

Beli: Schlechter. Črni: Čigorin.

1. e2 — e4	e7 — e5	15. h2 — h3	Lc8 — d7
2. f2 — f4	e5 × f4	16. Sb1 — d2	Ta8 — f8
3. Sg1 — f3	g7 — g5	17. Sd2 — c4	Sc6 — d8
4. Lf1 — c4	g5 — g4	18. Sc4 — e3	c7 — c6
5. 0 — 0	g4 × f3	19. g2 — g4	Sd8 — e6
6. Dd1 × f3	Dd8 — e7	20. Se3 — f5 +	Sh6 × f5
7. d2 — d4	Sb8 — c6	21. e4 × f5	Se6 — g7
8. Df3 × f4	Lf8 — h6	22. f5 — f6 +	Tf8 × f6
9. Df4 × f7 +	De7 × f7	23. Tf1 × f6	Ke7 × f6
10. Lc7 × f7	Ke8 — d8	24. Ta1 — f1 +	Kf6 — g5
11. c2 — c3	Lh6 — c1	25. Tf1 — f7	Sg7 × h5
12. Tf1 × c1	Sg8 — h6	26. Tf7 — d7	Sh5 — f4
13. Lf7 — h5	d7 — d6	27. Kg1 — h2	Kg5 — h4
14. Tc1 — f1	Kd8 — e7 !	28. Td7 × d6	h7 — h5

in beli se vdajo.

Partija 29., igrana 4. maja 1903 na Dunaju.

Beli: Marschall. Črni: Maroczy.

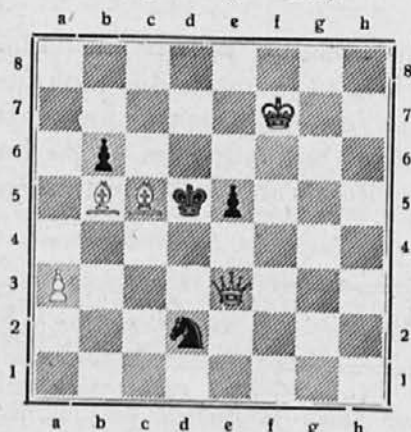
1. e2 — e4	e7 — e5	9. c2 — c3 !	Lf8 — h6
2. f2 — f4	e5 × f4	10. d2 — d4	Sg8 — e7
3. Sg1 — f3	g7 — g5	11. 0 — 0	0 — 0
4. Lf1 — c4	g5 — g4	12. Sf4 — d5 !!	Se7 × d5
5. Sb1 — c3	g4 × f3	13. Df3 × f6	Sd5 × f6
6. Dd1 × f3	d7 — d5 ! !	14. Lc1 — h6	Sb8 — d7
7. Sc3 × d5	e7 — e6	15. Lh6 × f8	Kg8 × f8
8. Sd5 × f4	Dd8 — f6	16. e4 — e5	črni se vdajo.

Partija 30., igrana 21. maja 1903 na Dunaju.

Beli: Miseses. Črni: Marco.

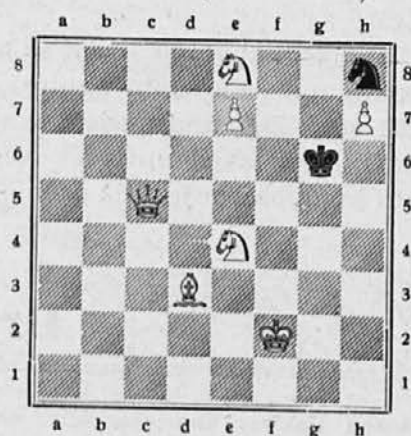
1. e2 — e4	e7 — e5	12. Lc1 — d2	Sb8 — d7
2. f2 — f4	e5 × f4	13. Ld2 — c3	Dd4 — b6
3. Sg1 — f3	g7 — g5	14. Df4 — h6 ?	Th8 — g8 ! !
4. Lf1 — c4	g5 — g4	15. Lc3 × f6	Tg8 — g6
5. 0 — 0	d7 — d5	16. Dh6 × h7	Sd7 × f6
6. Lc4 × d5	g4 × f3	17. Dh7 — h8 +	Tg6 — g8
7. Dd1 × f3	c7 — c6	18. Dh8 — h6	Sf6 — g4
8. Df3 × f4	Sg8 — f6	19. Dh6 — f4	Le7 — d6 ! !
9. Ld5 — b3	Dd8 — d4 +	20. Df4 — d2	Sg4 × h2
10. Kg1 — h1	Lf8 — e7	21. Tf1 — f6	Sh2 — f1 ! !
11. d2 — d3	Lc8 — e6		črni se vdajo.

Naloga 28. (F. Klett.)

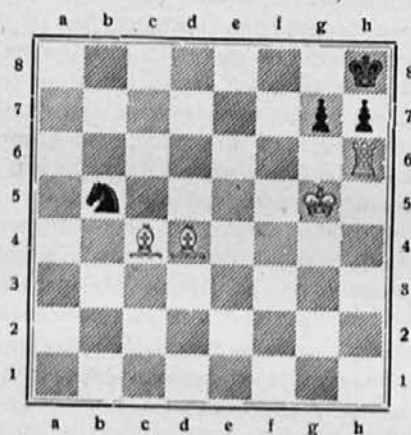
Mat v 2. potezi.

Naloga 29. (Dr. Palkoska.)

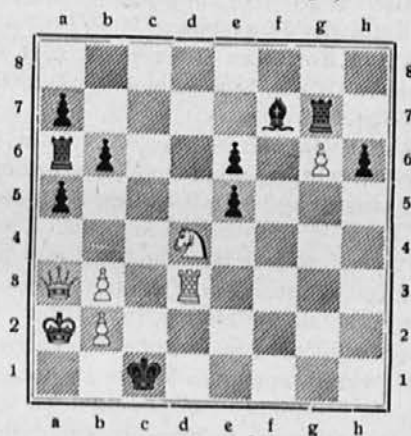
Mat v 2. potezi.

Naloga 30. (F. Skalik.)

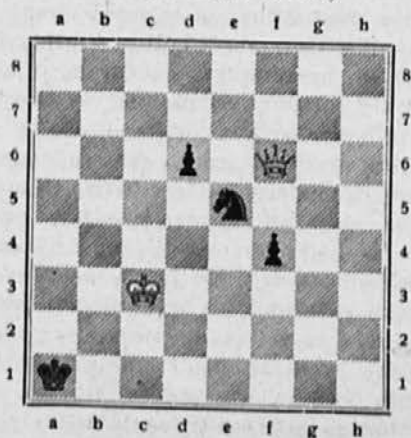
Mat v 2. potezi.

Naloga 31. (M. Feigl.)

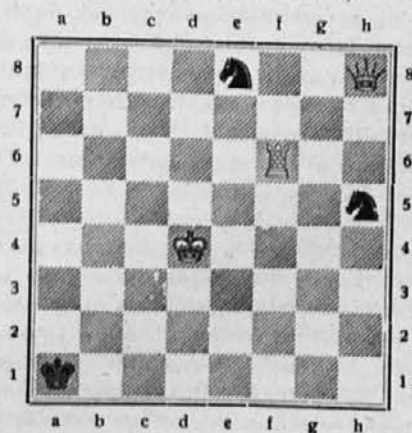
Mat v 2. potezi.

Naloga 32. (J. Kotrč.)

Mat v 3. potezi.

Naloga 33. (K. Traxler.)

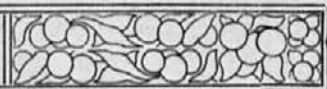
Mat v 3. potezi.

Poprava. V nalogi 27. mora stati črni pešec na e6, ne na d6.

Današnje naloge, orehi za božične praznike, so iz polpreteklega časa; 28. nal. se ne dobi v zbirki avtorjevi, ki je umrl letos 1. oktobra 77 let star kot umirovljen major; po našem mnenju nedosežen komponist v izvedenju idej, večji kakor S. Loyd. Sam je pa ime-noval komponiranje šah. problemov »Allotria in den Mußstunden«!

Drobiž.

Anton Dokler: Komentar k Cicero-novim govorom proti Katilini. Ljubljana 1910. Založila Katoliška Bukvarna.

Anton Jeršinič: Salustijev komehtar (Bellum Jugurt.) Ljubljana 1910. Založila Katoliška Bukvarna.

Anton Koritnik: Slovarček k I., II. in III. spevu Ilijade. Ljubljana 1909. Založila Katoliška Bukvarna.

Rudolf Južnič: Slovarček k I. in II. knjigi Vergilijeve Eneide in k izbranim pesmim iz Georgica in Bucolica. Ljubljana 1910. Založila Katoliška Bukvarna. — Naš mali narod se je z izredno žilavostjo povzpел do višine, da mu mora država v srednjih šolah podajati jedro kulture že v njegovem lastnem jeziku. Vrli gg. profesorji veseli spisujejo knjige in komehtarje, da bi mogla ukažejna mladina tem preje srkati med kulture iz slovenskih čaš. Pri več strokah je za knjige že preskrbljeno, vkljub temu da se pouk še ne vrši v slovenščini. V tem slučaju nalaga narodna zavest dijakom dolžnost, da si v privatno izpopolnitev šolskega pouka nabavijo slovenskih komehtarjev in knjig, ker duha in razum vse drugače poživljajo kakor tuji pripomočki. dr. A. B.

Knjiga o lepem vedenju. Spisal Urbanus. Založila Katoliška Bukvarna. Tiskala Katoliška Tiskarna v Ljubljani 1910. Veselje navdaja človeka, čitajočega to knjigo. Kako živo potrebuje njenih naukov večina ljudi, posebno pa mladina, ki ima v nedolgem času nastopiti v javnosti kot del slovenskega razumnštva važno mesto. Kaj pomaga dijaku, ako ima glavo čez bregove polno šolske znanosti, če pa pogrēša tistega notranjega bleska, ki tako

ugaja Bogu in ljudem, če mu manjka srčne izobrazbe, ki se kaže pri vsakem koraku tudi nazunaj v finem obnašanju. Kako malo je prave olikanosti v današnjem dijaškem svetu; pač se je naučil marsikdo pravilno klanjati, kazati prijazen obraz in govoriti vljudne fraze, toda vsak trenutek lahko izbruhne zlasti v ožjem krogu tovarišev na dan resnični značaj, sezidan brez podlage kreposti. Kakšno izvrstno priporočilno pismo pa je za dijaka lepo vedenje! Nehote se ti priljubi, ako odseva iz vsega njegovega kretanja neka ljubka eleganca, s katero te nagovarja, se izgovarja, opravičuje, prosi, pozdravlja i. t. d. Kako neznamna je besedica »prosim« in vendar kako ugoden vtis napravlja v pravem času izgovorjena na slehernika. Če hočeš, učenec Modric, biti res omikan, beri in študiraj »Urbana«. Mnogo strani je naravnost izboren suplement uporabljajoče somatologije za VI. gimnazijski razred, ko uče razmerje med skrbjo za telesno zdravje in — omiko. Gospodu Nikotinu, kralju Alkoholu in brezumnim menzuram dijakov visokih šol je povedano na ves glas, da je njihova šarža v omikani družbi primerno nizka, oziroma popolnoma pod nivojem moderne olike v tistem trenutku, ko hočejo vzeti človeka preveč v zakup.

Če marsikdo greši zoper pošteno obliko občevarjanja že doma med svojci, koliko večkrat zaide šele v neprijeten položaj, da ne ve, kako obnašati se v finejši družbi zunaj in proti gotovim osebam višjih krogov. Za vse te slučaje nudi »Urbanus« sila praktična navodila, za katera mu bo hvaležen vsak dijak, ki si jih

prilasti. Res, da ni lepo obnašanje edino le plod pouka, ampak v prvi vrsti sad vzgoje, toda nekaj praktičnih navodil potrebuje vsakdo.

Ker je knjiga pisana v krasnem jeziku in veje iz vsake strani duh lepote in kreposti, ki bi ga hotel vdihniti pisatelj celemu slovenskemu ljudstvu, predvsem pa njegovi mladini, zato želimo, da bi ne bilo resnobsnega dijaka, ki ne bi poznal in izvrševal v svojem življenju njenih nasvetov. Saj je geslo knjige isto kot patrola vzornega slovenskega dijaka. Virtuti et musis! — Za dobro in lepo! F. P.

»Znak pristnega prstana.« Pred par meseci je izdal vseučiliški profesor v Hallu dr. A. pl. Ruville (bivši protestant, sedaj katolik) knjigo z naslovom: »Das Zeichen des echten Ringes«, ki jo toplo priporočamo. Knjiga vsebuje mnogo lepih misli za katoličana, ker ga pouči o notranji vrednosti od tako različnih strani napadane vere in ga krepi proti eventualnim skušnjavam dvoma; ima pa koristi od nje tudi drugoverec, ker ga vodi k edino pravemu studentu sreče in resnice. Naslov knjige je vzel pisatelj iz parabole Lessingovega »Nathan der Weise«, kjer se primerja krščanstvo, judovstvo in Islam trem prstanom, od katerih sta dva imitacija tretjega, ki je edino pristen. Toda kateri je pristen? Pristni prstan, prava vera, mora imeti vidne znake. In ta znak na prstanu Kristusove vere, kakoršnega nima druga vera, vidi vseučiliški profesor Ruville v ponižnosti.

Ponižnost je mišljenje, je duševno razpoloženje, iz katerega se rodi gotovo razmerje. Ponižnost ni podložnost, kakor jo skazuje šibki nasproti močnemu in mogočnemu; tudi ni skromnost, ki vzklije iz udobnosti in lenobe ali iz želje, vplivati na sočloveka, da bi dosegel sicer preprosto, a zato tem bolj gotovo stališče v življenju. Prava ponižnost se radovoljno in radostno podredi drugim. In takšna je krščanska ponižnost, ki pospešuje v človeku najbogatejši razvoj vseh njegovih moči, ker ga zadržuje, da ne prestopi naravnih mej, ker mu da moči zoper napade na vero in zoper skušnjave greha. Najmočnejši junak v vojski more svoja opravila izpolniti v ponižnosti in jih bo tembolje izpolnil. Najrazumnejši učenjak

se more baviti s svojimi raziskovanji v ponižnosti in bo našel tem globlje resnice. V vsakem poklicu je dana prilika, da s pomočjo ponižnosti do Boga in bližnjega povečamo svojo delozmožnost. Vsa izražanja ponižnosti pa so lahko varljiva; za to je treba seveda dobrega poznavca ljudi. A gotovo je, da hinavčina cvete tam, kjer se s ponižnostjo družijo zunanje koristi. Kristusova Cerkev mora imeti pojem prave ponižnosti, zato moramo preiskovati, katera vera ima pravico do tega dragocenega znaka.

Pisatelj preiskuje nato staro in novo zavezo. Govori posebe o »izgubi ponižnosti«, pri Adamu in Evi, o »pripravi k ponižnosti« pri prerokih in svetih spisih, o »oživljeni ponižnosti«, o »ohranitvi ponižnosti«, o »zatajenju ponižnosti«, o »zmagi napuha«. Dalje razmotriva ponižnost Jezusa, dušnih pastirjev, Marije in vernikov in omenja ponižnost v vedi in v boju.

Govoreč o temi protestantizma, končuje svoje delo: »Auch liegt ein Etwas in allen Äußerungen des Protestantismus, das den gläubigen Katholiken abstößt. Dieses Etwas ist die Selbstherrlichkeit, ist der Stolz. Er verträgt sich nicht mit der Grundtugend des Christentums, die der katholischen Kirche ihr Gepräge gibt, der die katholische Kirche ihre Kraft, ihre Einheit, ihre Ausgestaltung, ja ihr ganzes Wesen und Dasein verdankt, denn diese Grundtugend ist die Demut.«

Vzvišenost človeka. Človek se svojim umom in svojo voljo je skrajno vzvišeno bitje vidnega stvarstva. Njegova duša je najsijajnejši odsev Stvarnikove roke, ki je napravila prvega človeka iz ila zemlje. Bog ni ustvaril človeka iz nič, ampak iz že ustvarjene prsti, a mu je vdihnil neumrjočo dušo. In to je, kar povišuje človeka. Dih božji preveva celo človeštvo, ki zastopa v času večno Modrost, ki bo pričalo o njej vso večnost.

Nekaj velikega in vzvišenega je torej človek. Človeškemu duhu so znane ideje o resničnem in dobrem, o času in večnosti, dasiravno človek tega ne more videti in spoznati s svojimi telesnimi občutki. Nemogoče je, da spozna telesna tvarina nekaj transcendentnega, izvun čutnega spoznanja obstoječega. Zato je treba duha, kakršnega je Bog vdihnil človeškemu telesu.

Res je duševno življenje odvisno od telesnega stanja. Znan je rimski pregovor: Anima sana in corpore sano. Tako je hotel Bog, ki nam je pripravil v onostranskem življenju popolno prostost in neodvisnost od vsega časnega in minljivega. Ali bo ta neodvisnost v večnosti v našo srečo ali nesrečo, nas zadosti jasno uči sv. vera.

Dasiravno je notranje življenje zavisto od zunanjega, je vendar velika razlika med obema. Telesno življenje se konča ob naši smrti in se prebudi še le ob sodnjem dnevu našega vstajenja. Duša pa bo živela neprenehoma, kakor živi sedaj.

Je pa še druga razlika, ki je bolj modroslovnega značaja. Znano je, da s časom telesne moči opešajo in včasih popolnoma odpovedò. Z dušo je drugače. V starosti in telesni onemoglosti se zmanjšajo tudi dušne zmožnosti. To pa zato, ker je delovanje duše, kot oživljajoče sile človeškega telesa, odvisno od telesnih udov, predvsem od možgan. Duša kot duh ne more biti nikdar bolna in ne more izgubiti nobene svoje sile.

Učeni bogoslovec Fr. Schleiermacher pravi: »Duša ima neizčrpljivo moč, ki nikdar ne oslabi in ne opeša, ki svoje sile po delovanju ne obrabi, ki ne izgubi ničesar, ako deluje, in je po svojem delovanju še čistejša, bogatejša in močnejša tako, da se njeno notranje življenje, njene velike in svete misli tudi tedaj ne zmanjšajo, ko oslabiljo čustva in izgine spomin.«

Duša je torej, kar povišuje človeka. In naj se še tako trudijo nasprotniki pravega pojmovanja o človeku, ostane njihov trud brez obresti. Če se moti eden, se ne motijo vsi. Človek ve in je prepričan o svoji vzvišenosti, on čuti, da je rojen za kaj višjega, ne samo za to življenje.

Lepo je izrazil to resnico pesnik Medved v pesmi »Ded«:

»Pijan od blažene omame
iz slutenj zida zlati vek
in vzdihom tvojim ne verjame,
da sreča tu je — prazen jek.«

Nedin Sterad.

Sedmica. Sedmica je bila pri Babiloncih in Izraelcih sveto število in je pomenjala veliko obsežnost ali popolnost.

Istotako pri naših narodnih pesmih ne smemo vzeti številke »tri« doslovno, ampak v pomenu množine, za katere natanko določitev ni bilo narodnemu pesniku mnogo mar, n. pr.:

»Čez tri gore, čez tri dole,
čez tri zelene travnike —«

Pri Babiloncih je sedmica svetovno število in zaznamuje vesoljstvo. Mesta: Babel, Uruk, Kiš etc. se imenujejo sedmera, pa ne radi sedmerih zidov, ampak, ker so bila svetovna mesta. Znani babilonski stolp Birs Nímrud, s polnim imenom E-ur-imin-an-ki pomenja: »Hiša sedmerih nosivcev (lastnikov, vladarjev) neba in zemlje.« Ti vladarji pa niso sedmeri planeti, kakor se je navadno mislilo, marveč vsi bogovi. Sedmico, kot vse obsegajoče število, so Babilonci razširili na vsakovrstne razmere. Stopnjevanje je pri njih sedmero. Ninib, bog boja, ima kačo s sedmerimi glavami in junak Chumbaba ima sedmero oklepov. Vrhunec češčenja je, ako pade človek sedemkrat na svoj obraz. Največji greh je sedmeri in zahteva sedemkratno odpuščenje. Na to število nalletimo pri različnih čarovnijah in navadah.

Še bolj razvita je bila uporaba sedmice pri Hebrejcih. Preveč bi bilo, ko bi naštevali vse zglede. Navedem naj le nekatere: V sv. pismu stare zaveze se govori na mnogih krajih o sedmeri daritvi, o sedmerih oltarjih, o sedmerih bikih, o sedmerih kostrunih i. t. d. Samson je imel sedem kodrov in je bil zvezan s sedmerimi vrvmi i. t. d. Hebrejci imajo za prisegati glagol nišba' = »se osedmeriti«, kar pomenja vse nebesne moči poklicati za pričo.

D. Otilijev.

A limine. Pred tedni se je peljal po Južni železnici mlad redovnik. Med vožnjo se je razgovarjalo par »modernih« bistroumnežev in razpravljalo — seveda po svoje — o redovnem življenju. Eden od njih je rekel: »Redovnike je treba a limine pognati.« Po kratkem času je vprašal najbližji potujočega redovnika, kaj se pravi: a limine. Redovnik »in primo limine vitae« je prijazno odgovoril: »Kakor se vzame. V tem slučaju pomeni »brlog hudobnežev«, kakor pravi Vergilij.«

M. St.

Knjigoveznica „Katoľ. tisk. društva“
v Ljubljani se priporoča v izvršitev
:: vsakovrstnih knjigoveških del ::
Knjžnicam znaten popust. Solidno delo — zmjerne cene.

ADOLF HAUPTMANN

LJUBLJANA

Prva slovenska veletrgovina z železnino in s poljedelskimi stroji

Marije Terezije cesta štev. 1

priporoča bogato zalogo raznovrstne železnine, stavbnih potrebščin, sani, izvrstnih drsalk, motorjev, železnih blagajn itd.

■ Nishe senai ■■■ Pripuroča se ■■■ Velika salona! ■

trgovina s klobuki in čevlji
Ivan Podlesnik ml., Ljubljana, Stari trg šte. 10.

V zalogi ima tudi islovačne čevlje, hlače, srajce, čopce, pasove, suknje in uniforme.

Julija Štor, Ljubljana

Prešernova ulica št. 5.

Največja zaloga čevljev

za gospode, dame in otroke. — Sporini čevlji iz najbolj
slovitih tovarn. — Pravi goliserski gorski čevlji. |||||

Priporočljiva domača tvrdka!

Podpisani izjavljam v imenu stavbnega odbora za zidanje nove
cerkve v Šmihelu pri Žačemberku, da je gospod

Rajko Sušnik, umetni steklar v Šiški

napravil v imenovani cerkvi enajst novih oken, krasno in umetno v gotškem
slogu izdelanih, v splošno zadovoljnost in po zmerni ceni ter je zato v svoji
stroki vreden najboljšega priporočila.

Za stavbni odbor:

V Šmihelu, 12. avg. 1909.

Francišek Gabršek, župni upravitelj.

:: Domača tvrdka! ::

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ul. 9

Najstarejša in največja
trgovina z izgotovljeno obleko.

Velika zaloga srajc, ovestalkov
in kravati za gospode.

— Posreduje tudi za frakle za razpajo. —

Priporočava se tudi duhovniškim v naroč-
ila za izvršitev raznovrstne

duhovniške obleke

iz znamenito dobrega in trpežnega blaga
razne kakovosti, katerega imava prav
mnogo v zalogi. Posreduje na željo z
vzorci ter zve v stano vsled nakupovanja
v množinah in obilne trgovine potrebi s
istim blagom in natančno iz-
vedenju po najnižji ceni.

V zalogi imava

izgotovljene obleke

za gospode, dečke, gospe in deklice po
najnovejšem kroju in lepim vzorcih.

Prodajalna „Katol. tisk. društva“ (H. Ničman) v Ljubljani

priporoča svojo

bogato zalogo šolskih in pisarniških potrebščin,

kakor: raznovrstni papir, zvezke, noteze, razne zapisnike, ko-
pirne knjige, šolske in pisarniške mape, pisala, radirke, črnilo,
gumi, tintalke, ravnila, trikot, šestila, barve, čopiče ter
raznovrstne razglednice in devotionalije.